

גליון
סוכות
תשפ"ז

גליון המאיר

בה"י
שנה ה'
גליון
דב"ז

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהודך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

סוכה בראשו של אדם

מסופר שפעם ישב הרה"ק מרח"ק זי"ע ביום טוב סוכות ופתאום התחיל לשחוק מאוד מבלי סיבה הנראית לעין, העיז אחד המקורבים ושאל מה ענין שחוק זה, ענה ואמר, שעכשיו ראה ברוח קדשו איך שכפרי אחד תמים הולך בדרך, ופתאום אחזו רעב, אך הוא זכר מבית אביו שבסוכות אין אוכלים חוץ לסוכה, מה עשה? לקח את כובעו וניקב בה נקב גדול והניח עליה סכך כשר וכך אכל את סעודתו. וסיים הרה"ק מרח"ק 'לכך שחקתי, כי ראיתי איך שכל הפמליא של מעלה שוחקים מהתמימות של אותו כפרי'. ע"כ המעשה.

והנה איתא בתיקונים (תיקונא ו) על הפסוק (דברים כב ו) 'כי יקרא קן ציפור וגו' שקאי על הסוכה, שהאמא מסככת בה על בנאה, עיי"ש. ועל פי זה אפשר לפרש את איבעיית הגמרא במסכת חולין (קלט:) 'מצא קן בראשו של אדם', דהיינו שהגמרא רמזה בזה על הסוכה שבנה אותו כפרי תמים בראשו, ולהראות שגם פעולה זו שנעשתה בתמימות ובכוונה טובה, יש לה חשיבות אצל הקדוש ברוך הוא, הגם שלא נעשתה המצוה כתיקונה.

ממזיק אינו יוצא תיקון

ידוע שארבעת המינים מרמזים על ארבע מדריגות בבני ישראל, והערבה באה כנגד פושעי ישראל שאין בהם לא טעם ולא ריח, והקשה הרה"ק מליסקא זצ"ל מדוע אין נוטלים כנגדם מין סנה ואטד?!. הוא מוטיב לה והוא מפרק לה, דהערבה אכן אין בה לא טעם ולא ריח, אך אין היא מזקת לאחרים, לפיכך אפשר לאגדה יחד עם שאר המינים, מה שאין כן רשע כזה שהוא כמו אטד וקוץ המזיק לאחרים אינו בכלל הארבע כתות שבישראל ואי אפשר לצרפו עמהם. עכדה"ק.

ויש לבאר את הדבר על פי מעשה נורא המובא בספר 'בית אב' להגאון רבי אליקים שלעזינגער ז"ל: בעיר בריסק היו כמה שוחטים שהקהל העמידו מקדמת דנא אך לא כולם היו ראויים לתפקידם והדבר גרם למכשולות חמורים, הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל כינס אסיפת רבנים לתקן תיקונים ולעשות גדרים נחוצים על מנת לתקן את המכשול, והנה כשהגיע רבי חיים להשתתף באסיפה הבחין באחד מאותם שוחטים שיושב גם הוא במקום בחשבו לתומו שהוא צריך להיות שם, כראותו זאת חזר רבי חיים על עקביו ולא רצה ליכנס לשם, העסקנים ניסו לשכנעו ליכנס וטענו בפניו שהדבר נחוץ מאד, ומה יהיה עם תיקון השחיטה, אך רבי חיים השיב ואמר נחרצות: 'שום תיקון לא יכול לצאת מהלבנת פנים!', ולא נכנס.

ובזה אפשר להבין מדוע אי אפשר לצרף את המזיק לד' מינים, שהרי הד' מינים באים לתקן תיקונים נשגבים ולפעול גדולות ונצורות בשמי מעל, אך עם המזיק אי אפשר לתקן דבר.

ראיה מסוכות לסיום הש"ס בשותפות

מנהג העולם בהזדמנות מיוחדות לסיים ש"ס על ידי חבורה יחד, דהיינו שמחלקים את כל הש"ס בין בני החבורה וכל אחד לומד מספר דפים עד שבין כולם יוצא שלמדו את כל הש"ס.

ונראה לרמז מקור לסיום כזה, דהנה מצינו שאמרו חז"ל (סוכה כז:) 'כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת', הרי שישנה מציאות כזו שכל בני ישראל יוצאים ידי חובתם בסוכה אחת. והנה דוד המלך ע"ה אומר בתהלים (ס ו): 'אלוקים דיבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סוכות אמדד', 'שכם' בגימטריא ש"ס, והיינו שאלוקים דיבר בקדשו ואמר 'אעלזה' כאשר בני חבורה עושים שמחת סיום הש"ס בשותפות, שמחלקים ש"ס דהיינו את הש"ס ביניהם, ולכאורה היכן מצינו שאפשר

בסוכות נתגלה שמצות התשובה אינה נפגמת מחמת העבירות

תשובה קודם התשובה

'ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' (ויקרא כג מ), ובמדרש: 'ביום הראשון ראשון לחשבון עוונות'. וצריך ביאור מהו אותו חשבון של עוונות, ומדוע יום טוב הראשון של חג הוא הראשון לאותו חשבון.

ונראה לבאר בהקדם מה שאמר הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, דהנה ידוע מה דאיתא בספה"ק שכל התורה והמצוות שאדם עושה בעודו מלוכלך בעוונות ואינו נקי מחטא הולך ח"ו לצד הסטרא אחרא ומחזק את כוחם. והעצה לזה היא שבטרם יגש אדם לעשות מצוה או לעסוק בתורה יראה לשוב בתשובה שלימה ואז יהיה בטוח שמצוותיו ילכו רק לצד הקדושה. והקשה הרה"ק מבעלזא, הרי התשובה גופא גם היא מצוה ממצוות התורה, והיאך אפשר לקיים מצוה זו בנקיות, הלא כל עיקר מצוה זו באה לחלצו ממיצר עוונותיו שהוא נתון בהם, וא"כ הרי יש חשש שילך מצות תשובה ח"ו להחיצונים. וחידיש שבשביל זה צריך לעשות שני פעמים תשובה, פעם אחת כדי להתנקות מחטאיו, ושוב שנית אחר שגופו נקי כדי לקיים מצוה זו בנקיות כדבעי. עכדה"ק.

נפק"מ בטעם הפסול של לולב הגזול לגבי כל תוסף

והנה נראה לתרץ את קושייתו באופן אחר, באופן שגם התשובה הראשונה תהא כוחה יפה ולא תיפול לידי החיצונים, וזאת בהקדם הגמרא בסוכה (ב) שלולב הגזול בשאר ימים פסול משום מצוה הבאה בעבירה, והקשו התוספות (ד"ה משום) מדוע

ניצני המאיר

לעשות סיום באופן כזה, לזה אומר 'ועמק סוכות אמוד', דהיינו שגבי מצות סוכה חזינן שרבים יכולים להשתתף במצוה אחת, ומשם נלמד לסיום הש"ס.

פרי עץ הדר בתנאי שנתן צדקה לעניים

איתא במסכת שבת (קלג:): 'זה אלי ואנוהו', התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה וכו', אבא שאול אומר, 'ואנוהו' הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום, 'ופירש המהר"י אסאד זצ"ל, דבפירוש הראשון של הגמרא למדנו שצריך האדם להדר במצוות שבין אדם למקום, כסוכה ולולב ושופר וכדומה, ובא אבא שאול להוסיף שלא די להדר בבין אדם למקום, אלא צריך להדר גם בבין אדם לחבירו, ולכן לא יאמר האדם אחר שעשה סוכה ולולב נאה, הנה יצאתי ידי חובתי בזה ומתוך כך יקמץ ידיו ולא יתן צדקה אלא אעפ"כ יתן צדקה, ולהתדמות אל הבורא יתברך במדות, מה הוא חנון אף אתה חנון וכו'. עכ"ד.

והנה ידוע מה שאמרו בגמרא (ר"ה יח.) דאביי ורבה מדבית עלי קאתו, שנאמר בהם (שמואל א ב ג) 'וכל מרבית ביתך ימותו אנשים', רבה דעסק בתורה חי ארבעים שנה, ואביי שעסק בתורה ובגמילות חסדים חי ששים שנה. ואפשר לרמז זה בלשון הגמרא ביומא (לג:): 'אביי הוי מסדר סדר המערכה משמא דגמרא ואליבא דאבא שאול', דהיינו שאביי היה מסדר ומהפך מערכת השמים, שעל אף שגזר עליו מיתה, המתיקה לטובה, 'ואליבא דאבא שאול' שאמר שלא די בתורה ומצוות לבד וצריך גם לעסוק בגמילות חסדים, ודין אהני ליה שיאריך ימים ולא תשלוט בו הגזירה.

ובזה אפשר לפרש מה דאיתא במדרש (עין ויקר"ד ל ט): 'פרי עץ הדר זה אברהם, שהדרו הקב"ה בזקנה, שנאמר (בראשית כד א) 'ואברהם זקן בא בימים', רצה לומר דודאי פרי עץ הדר היינו כפשוטו, לחזור אחר אתרוג נאה, אולם המדרש בא להוסיף דצריך לזכור גם להדר במדות טובות ובגמילות חסדים, ולנקוט במדת החסד של אברהם אבינו 'שהדרו הקב"ה בזקנה' דהיינו שהיה כזקן מלא רחמים, וליתן צדקה לעניים לצורך יו"ט, וכאבא שאול הנ"ל.

אתרוג"ג יש בה כל השמות של פרנסה

שנינו במשנה (ר"ה פ"א מ"ב): 'בארבעה פרקים העולם נידון, בפסח על התבואה, ופירשו בספ"ק דתבואה הוא כינוי אל הפרנסה, כי בחג הפסח נשפע פרנסה לכל השנה, ובספ"ק י"טב לב (פרשת ויגש) ביאר הטעם, כי הנה בכתבי האריז"ל מובא לכוון בפסוק (תהלים קמה טז) 'פועת את ידך' ג' שמות, פא"י חת"ך סא"ל, שהם מסוגלים להמשיך הפרנסה, והנה 'פסח' ראשי תיבות של שלש שמות הללו, לפיכך הוא מסוגל להמשיך פרנסה טובה לכלל ישראל. עכתודה"ק.

והנה, ראה זה פלא כשתחשוב הגימטריא של השמות הללו יעלו לך כמנין 'אתרוג', ונראה מזה דבשעת נטילת לולב נמי הזמן גרמא להמשיך פרנסה בשפע, אכן אוי לו לאותו אדם שבשעת נטילת לולב מכון על הפרנסה שלו...

ובזה יש לומר בכוונת המדרש שהסמך על הפסוק (ויקרא כג מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון' את הכתוב במשלי (ט ה) 'קחו מוסרי ואל כסף', רצה לרמז שאף על פי שסגולת המצוה להשפיע פרנסה ברווח עם כל זאת לא תכוון לזה בשעת קיום המצוה, אלא 'קחו מוסרי ואל כסף'.

הושענא רצוף אהבה

ידוע דברי הרמב"ם המפורסמים בהלכות תשובה (פ"ז ה"ז): 'התשובה מקרבת את הרחוקים, אמר היה זה שנאוי לפני המקום, משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד'. והנה ענין זה יכול להתרחש פעמים רבות בזה אחר זה, דהיינו שחוטא ונעשה מרוחק ואחר כך עושה תשובה ומתקרב, ושוב נכשל בחטא ומתרחק ושוב חוזר בתשובה ונעשה אהוב וחוזר חלילה, כי הקדוש ברוך הוא ברחמי אלו מואס באדם, ואפילו אם חטא לפניו אלף פעמים מקבלו בתשובה כמו בפעם הראשונה, וכמו שפירשו צדיקים: 'כי אתה סלחן לישראל', שזה אומנותו של הקב"ה, חוזר וסולח שוב ושוב אפילו פעמים הרבה, על דרך שאמרו (ב"מ לג.) 'רובץ ולא רבצן', וזהו מעלה גדולה וקירבה יתירה.

אמנם בזמן שבית המקדש היה קיים והשכינה היתה שורה בינינו לא היה כמעט מציאות שיששה האדם בחטא, כמו שאמרו חז"ל (תנחומא פנחס) 'מעולם לא לן אדם בירושלים ועבירה בידו', כי המציאות המרוממת גרמה לקרבת אלוקים גדולה ועצומה שלא בנקל יוכל האדם לחטוא, ואפילו אם נכשל ח"ו מיד הביא קרבן ונתכפר ונטהר כבראשונה.

הוצרכה הגמרא למעט לקמן גזול מ'לכם', הא בלאו הכי פסול מטעם מצוה הבאה בעבירה. וכתב האבני נזר לתרץ (מובא בצדקת אברהם פרשת ראה), דשפיר יש נפקא מינה בין תרי טעמי אלו, דהנה קיימא לן להלכה (או"ח סימן תרנא מג"ס ס"ק כח) דאם נוטל ב' לולבים כאחד עובר על כל תוסף ולא קיים את המצוה כלל. אמנם אם נוטל לולב פסול, וודאי שאינו מעכב, שהרי אינו ראוי כלל למצוה ואינו עובר על כל תוסף.

מעתה שפיר איכא נפקא מינה בטעם הפסול של לולב הגזול, דהיינו באופן כזה שנוטל לולב הגזול יחד עם לולב כשר, דאם טעם הפסול הוא משום 'לכם', אזי התורה פסלתו ממצוה, ונמצא שלא עבר על כל תוסף וממילא יוצא ידי חובתו בלולב הכשר. מה שאין כן אם טעם הפסול הוא משום מצוה הבאה בעבירה, הכא אינו מצוה הבאה בעבירה, כיון שבלאו הכי יש כאן אחד שאינו גזול ואינו צריך דווקא להגזול, נמצא ששני הלולבים כשרים ועובר על כל תוסף וממילא לא יצא כלל ידי חובתו. עכ"ד. ודפח"ח.

מן הלימוד של 'לכם' למדים שיש עבירה שאינה פוגמת במצוה

הרי לנו חידוש נפלא שישנה מציאות שאין העבירה מעכבת את המצוה, אלא אדרבה, היא עצמה מסייעת ומכשירה לדבר מצוה, כי הכא שהעבירה של 'לכם' היא מכשירה את הלולב השני שיוכל לצאת בה ידי חובתו. ואם כן הכי נמי אולי יש לחדש ולומר הכא גבי מצוות תשובה, שאף על פי שיש כאן עבירות רח"ל, מכל מקום אין הם מזיקים למצוות התשובה, אלא אדרבה, הן הן גורמות ומסייעות לאדם שיוכל לקיים עתה מצוות תשובה, והתשובה עצמה היא בשלימות.

ובזה יש לפרש את דברי המדרש שחג הסוכות הוא 'ראשון לחשבון עוונות', דכאן בסוכות, על ידי הלימוד של 'לכם' נתגלה מציאות חדשה שהעבירה עצמה נעשית הכשר להמצוה ואינה מזקת לה, וישנו חשבון נפרד לעוונות ולמצוות, וממילא שפיר מהני מצוות התשובה אף על פי שיש כאן עבירות ואין היא הולכת לחיצונים.

ניצני המאיר

ובזה יתיישב מה שיש להקשות בדברי הרמב"ם שפסק (הלכות תשובה פ"ו ה"ה) 'אין ישראל נגאלין אלא בתשובה', ולכאורה היאך מהני תשובה, הא מיד כשיעשו תשובה תלך המצוה להחיצונים כיון שהם מלוכלכים בעוונות. אכן לפי האמור מיושב שפיה, כי מצוות התשובה היא בחשבון נפרד ואינה נפגמת כלל מחמת העוונות. וזהו שאמר הכתוב (מלאכי ג כג) 'הנה אנכי שולח לכ"ם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא', דהיינו שאשלח לכם את הגילוי שלמדין מ'לכם' ששייך אופן שהעבירה אינה מזקת למצוה אלא מסייעת לה, וממילא שפיר מהני התשובה אף על פי שחלאת העוונות עדיין עליכם, ועל ידי זה תזכו לגאולה.

ראשון לחשבון עוונות

ובזה יש לבאר דברי חז"ל בפסחים (ה): 'תנא דבי ר' ישמעאל בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון, להכרית זרעו של עשו, לבנין בית המקדש, ולשמו של משיח', דהיינו שבזכות הלימוד של 'ראשון לחשבון עוונות' שלמדין מ'ולקחתם לכם ביום הראשון' יזכו ישראל לקיום הנבואה של 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו' ולבנין בית המקדש בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו.

ויש לרמוז ענין זה בנוסח הזמירות: 'חדו סגי ייתי ועל חדא תרת', נהורא לה ימטי וברכאן דנפישין', דהיינו ששמחה גדולה ויתירה באה לנו בדין זה של לולב הגזול, באופן שבמקום לולב אחד הביא שנים, כי על ידי זה נזכה ל'נהורא לה ימטי' לאורו של משיח, ועוד 'ברכאן דנפישין'.

ועל פי זה אפשר לבאר עומק הכוונה ברמז שאמר הרה"ק מליסקא זצ"ל שהפסוק (ויקרא כג מב) 'בסוכות תשבו שבעת ימים' ראשי תיבות 'תשב', דהיינו שעל ידי חג הסוכות והלימוד שנתגלה בו מ'ראשון לחשבון עוונות' נזכה ל'תשב' שיבוא ויבשרנו בשורות טובות במהרה.

וזהו י"ל הכוונה: 'הושענא רצוף אהבה', דהיינו אף על פי שהקב"ה מתנהג עמנו בחסידות ומוחל וסולח לעוונותינו תדיר, מכל מקום אנו מתפללים שנזכה כבר למצב שתהיה האהבה רצופה בלא הפסק, כמו בזמן שבית המקדש היה קיים, ולא להיות עתים משוקץ ועתים אהוב.

אתה נותן יד לפושעים בחג הסוכות

בתפילת יום הקדוש אנו אומרים: 'אתה נותן יד לפושעים', ונראה לפרש בזה פירוש הגון, על פי מה דאיתא במשנה באבות (פ"ה מ"ה) 'עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש', ואחד מהן 'שלא אירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים', וכבר תמהו בזה רבים, מה גודל הנס בזה. וכתב החתם סופר (סו) לבאר, כי הנה הכהנים בסוף ימי בית שני היו רשעים, ונתמנו על ידי המלך לכל המרבה במחיה, ולכן היו הכשרים שבישראל מתפללים שיארע לו קרי לכהן גדול כדי שיבוא הסגן שנתמנה על ידי בית דין וישמש תחתיו, ומדוע באמת לא אירע כן? לפי שכהן גדול זה בימי פרישותו קודם יום הכיפורים עשה תשובה גמורה ונתרצה לפני הקב"ה, אמנם אף על פי כן לא היו מוציאים שנתם אחר כך, כדאיתא ביומא (טו). לפי שאחר יום הכיפורים חזרו לסדרם ונעשו רשעים. עכ"ל. ובה יש לפרש: 'אתה נותן יד לפושעים' דהיינו לפושעים ממש, שהיה פושע עד עכשיו וגם אחר כך עתיד להיות פושע, מכל מקום כיון שעכשיו עשה תשובה לא דן אותו הקב"ה אלא לפי מעשיו של עכשיו.

עוד יש לפרש 'אתה נותן יד לפושעים', על פי מה שאמרו חז"ל (סנהדרין לו): 'אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרימון', והקשה הרה"ק מקאברין זצ"ל דאם הם מלאים מצוות כרימון מדוע נקראים ריקנין, ותירך, לפי שאין עושים אותן בשמחה. ויש לומר שלכן בא זמן שמחתנו תיכף אחר יום הכיפורים, כדי לסייע לאותם פושעים ששבו בתשובה ביום הכיפורים להתחיל מעתה לקיים מצוות בשמחה. וזהו 'אתה נותן יד לפושעים', דהיינו שאתה נותן להם עזר וסיוע בחג הסוכות לצאת מפשעם ולהתחיל לעבוד את ה' יתברך בשמחה ובטוב לבב.

נמצא שיש לנו שני מיני פושעים שהקב"ה נותן להם יד בימים אלו, ואיזה מהם עדיף טפ"י? וודאי המין השני שיש קיום לתשובתו חוכה לסיוע מאת ה' יתברך לעמוד בצדקו הוא עדיף וחשוב יותר מאותו רשע שחזר לסורו. ויש להעמיס זה במאמר חז"ל (תענית ה): 'אילן אילן במה אברך', 'אילן' ראשי תיבות 'אתה נותן יד לפושעים', ואמר 'אילן אילן', דהיינו שישנם שני מיני 'אתה נותן יד לפושעים', ו'במה אברך'? כלומר איזה מהם עדיף טפ"י שאברך אותך בברכה זו? הרי אומר זה שיש קיום לתשובתו ומקבל סיוע מלעילא בחג הסוכות בשעה ש'פירותיך מתוקים' - בנטילת לולב ואתרוג, 'צלך נאה' בצל סכך, 'ואמת המים עוברת תחתך' - במצות ניסוך המים.

לעתיד לבוא יקבלו שכר על המצוות אע"פ שכבר אין יצר הרע

במסכת בבא בתרא (ה) דרשו חז"ל 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד' (דניאל יב א) אלו מלמדי תינוקות, ומתאמרא בשם רביה"ק מהר"י ט"ב מסאטמאר זי"ע מדוע נמשלו לכוכבים דווקא, דהנה הכוכבים הללו נבראו כדי לפייס את הלבנה על שנתמעט אורה, ואם כן לעתיד לבוא, כאשר אור הלבנה יהיה כאור החמה לכאורה היו אמורים להבטל, אך אף על פי כן אומר הקב"ה כיון שכבר היו בעולם והוצרכו להם, ישארו לעולם. כמו כן המלומדים, הגם שלעתיד לבוא לא יצטרכו כלל למלמדים, כי ילמדו תורה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו, מכל מקום ישארו המלומדים חשובים 'ככוכבים לעולם ועד'. עכדה"ק.

על פי זה אפשר להוסיף, דהנה ידוע שהעבודה שלנו עכשיו בגלות חשובה מאוד אצל הקב"ה, ולעתיד לבוא כאשר יבטל היצר הרע כבר לא תהיה העבודה חשובה כל כך, כמו שאמרו ז"ל (שבת קנא). 'והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ' (קהלת יב א) אלו ימות המשיח, ואם כן לכאורה כבר אין צריך לקבל שכר על המצוות שעושה האדם לעתיד לבוא, אולם על פי האמור יש לומר שאף על פי כן יאמר הקב"ה כיון שהיו המצוות חשובים לפני בזמן הגלות, וכבר נקבע להם שכר גדול, לא יגרע מהם גם עתה.

ובזה יש לפרש מה דמצינו (א"ח סימן תרלא ס"ג) שהסוכה צריכה להיות כזו שהכוכבים נראים מתוכה, שהרי הסוכה רומזת על לעתיד לבוא, כדכתיב (ישעיה ד י) 'סוכה תהיה לצל יומם וגו'', ולכן צריכים לראות את הכוכבים מתוכה להורות שגם לעתיד יקבלו שכר על המצוות כבזמן הזה, כמו הכוכבים שישארו קיימים לעולם ועד אף על פי שכבר אין צורך בהם.

נצחוני המאיר

אולם אותה שנה מאחר שלא היו לו מעות הוצרך להתחיל רק לאחר יום הקדוש ולא היה סיפק בידו להקים את הסוכה לבדו, על כן מינה את בניו הצדיקים שיבנו את הסוכה תחתיו והוא נדד בעיירות הסביבה לחפש אחר אתרוג מהודר.

ויהי בליל התקדש חג, המגיד התכונן בשמחה רבה לקדש על היין ולקיים מצות ישיבה בסוכה, והוא שלח לקרוא לרבנית, אך מיד כשנכנסה לסוכה פרצה הרבנית בבכי עז ולא נרגעה גם לאחר הקידוש, היא אכלה כזית פת לצאת ידי חובה ומיד נכנסה הביתה, המגיד תמה לפשר הבכי אך לא אמר דבר, כי אמר מקרה הוא. אולם למחרת בעת נטילת לולב בסוכה שוב פרצה הרבנית בבכי, פנה המגיד אליה ושאלה: 'אתמול כשבכית לא אמרתי דבר, כי חשבתי שמא אירע לך איזה צער קודם לכן, אולם עכשיו אני רואה שלא מדובר במקרה כלשהוא, אמרי נא לי מה מעיק עליך?', השיבה הרבנית בדמעות שליש: 'כל שנה כשאני נכנסת לסוכה אני רואה את אליהו הנביא היושב בסוכתינו ודבר זה גורם לי שמחה מרובה ומזה אני שואבת כח לכל השנה כולה להתמודד עם יסורי הדחקות והעניות, אולם אתמול וגם היום כשנכנסתי לסוכה, לא ראיתי את אליהו הנביא, אין זאת אלא שחטאתי כל כך עד שדחו אותי ממדריגה זו, וכי לא אבכה?', נענה המגיד בענותנות ואמר לה: 'אין זה בגללך אלא בגללי, החטאים שלי הם שגרמו לך', אולם היא לא הסכימה: 'לא ולא, אתה צדיק גמור, בוודאי אלו החטאים שלי' והוסיפה לבכות מאין הפוגות, ראה זאת המגיד ואמר: 'אם כן נצטרך לעשות משהו ובעזר השם תזכי לראות את אליהו הנביא עוד היום', תיכף כשסיים המגיד את דבריו אירע דבר פלא, השמים שהיו עד עכשיו זכים ונקיים כבתקופת תמוז התעננו פתאום בעננים כבדים שהחשיכו את פני השמש, וכך נשאר מכוסים בעננים משך כל ימי החג, הרבנית נכנסה לסוכה ושוב ראתה את אליהו הנביא יושב בסוכה כמו בכל שנה, גם בלילה בעת הסעודה ראתה אותו ולשמחתה לא היה גבול.

לימים סיפר המגיד לבניו מה היה סיבת הדבר, כי הנה לא הרחק מביתו של המגיד עמד בית טומאה רם ונשא, ובראש המגדל היה הסימן המאוס של שתי וערב שהטיל את צילו על סביבתו, והנה בכל שנה כאשר בנה את הסוכה העמידו המגיד במקום כזה שצילו של השתי וערב לא יגיע לשם, אולם בשנה זאת כאשר לא היה סיפק בידו הטיל את המלאכה על בניו, אך שכח להזהירם על דבר זה, כך אירע שצילו של השתי וערב נפל על הסוכה ולכן נמנע אליהו הנביא להכנס לסוכה. אך כאשר ראה עד כמה הדבר מצער את הרבנית ונוגע לה עד ציפור נפשה, פעל להעמיד ענן כבד מעל הסוכה באופן שיסתיר את אור השמש והירח, וכך לא היה צל לבית הטומאה וממילא היה יכול אליהו הנביא להכנס לסוכתו. ע"כ המעשה.

ויש להסמיק לכך את הרמז של הרה"ק מליסקא זצ"ל: 'בסוכות תשבו שבעת ימים' (ויקרא כג מב) ראשי תיבות 'תשבו', לרמז על אליהו התשבי הבא לסוכה.

שמיני רגל להאבות

ידוע מה שגילו לנו רבותינו הקדושים זי"ע, שהאבות הקדושים, הדורות הקודמים, יורדים ובאים מגן עדן להשתתף בהקפות שעורכים ישראל בשמיני עצרת ושמחת תורה.

והנה במסכת פסחים (נז) איתא על חזקיהו המלך ש'גירר עצמות אביו על מטה של חבלים', וביאר החידושי הרי"ם (מובא בליקוטי יוהדא על פסח) על פי המבואר בנדה (לא) שחלק העצמות שבאדם בא לו מכח האב, ופירש 'גירר עצמות אביו', דהיינו שחזקיהו המלך גירר והסיר מעצמו את חלק העצמות שקיבל מאביו אחז, כי לא רצה שיהיה לו חלק מאותו רשע, וממילא נפטר מכיבוד אביו, מאחר שלא נשאר בו כלום ממנו. ע"כ.

ועל פי זה אפשר לפרש את הגמרא (ראש השנה ד): 'שמיני רגל בפני עצמו', דהיינו שהוא יום טוב בשביל האבות שמהם חלק העצמות, שבים זה הם באים ויורדים מגן עדן להשתתף בסדר ההקפות של צאצאיהם בעולם הזה.

שמיני עצרת מעין העתיד

איתא בספה"ק ששמיני עצרת הוא בבחינת לעתיד לבוא ובו מתגלה מעין האור שיתגלה בעת התיקון השלם, ויש לרמז זה בלשון המשנה בברכות (פ"ט מ"ד): 'ונותן הודאה לשעבר וצוהק לעתיד לבוא', 'שעבר' ראשי תיבות 'שמיני עצרת רגל בפני עצמו', דהיינו שנותנים הודאה על יום שמיני עצרת החג הזה שהיא מעין האור של לעתיד לבוא, וצוהקין שכבר נזכה לגילוי השלם בפועל בקרוב ממש.

הצל שמנע מאליהו הנביא ליכנס לסוכה

סיפר הרה"ק רבי יוסף מיאמפולי זצ"ל בנו של המגיד מזלאטשוב זי"ע על אביו, שפעם אחת במוצאי יום הכיפורים לא רצה לשבור את צומו ומיין לאכול כלום, בתחילה חשבו המשמשים שמחמת מיחוש מסוים אינו יכול לאכול, אך משנשנה הדבר למחרת נכנסה אשתו הרבנית הצדקנית וביקשה ממנו שיטעום דבר מה, נענה המגיד מזלאטשוב בשברון לב: 'וכי כיצד אוכל לאכול ולשתות כשאין בידי מעות לקנות ארבעה מינים למצוה?', נענתה הרבנית מיד ואמרה, 'אל נא תחוש לכך, הנה יש לי במקום סתר רובל זהב שקבלתי בעד התכשיטים שלי שמכרתי ושמרתי אותו לכבוד הנישואין של בננו, אתן לך אותו בכדי שתוכל לקנות ד' מינים כלבבך ועד החתונה יעזור כבר ה' יתברך'. שמח המגיד מזלאטשוב כמוצא שלל רב ונטל את המטבע תוך שהוא מרעיף על הרבנית ברכות לרוב.

והנה הסדר היה בכל שנה, שעוד לפני יום הכיפורים כבר היה למגיד מזלאטשוב את הד' מינים ואחר יום הקדוש היה עסוק בבניית הסוכה,

ליטול חלק בהוצאת הגליון ולהארות והערות או לקבל הגליון, ניתן לפנות gilyonhamier@gmail.com

דפוס והוצאה לאור

דפוס מלכות בארה"ק
עוסק כבר מזה שנים
בהדפסת ספרים באיכות
ובמהירות הנדרשת

עימוד - גראפיק - הדפסה - שופינג

מיוחד
לעת הצורך
הדפסה של
2 ימים

הוצאה לאור
עריכה • עימוד • הדפסה

חדש!!!
הדפסת
ספרים גם
בכמות
קטנה

עריכה

גליון זה ועוד ספרים וגליונות
רבים וחשובים נערכו ע"י עורכי
מלכות הוצאה לאור בארה"ק
צוות אברכים תלמידי חכמים
שידם רב להם
במבמני התורה והחסידות